

Nr 26.

Ankom till riksdagens kansli den 24 mars 1944 kl. 11 fm.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 458) om inskränkning med hänsyn till försvaret i rätten att avverka skog.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 25 februari 1944 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 140, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 458) om inskränkning med hänsyn till försvaret i rätten att avverka skog.

Förslaget är av följande lydelse:

»Förslag

till

Lag

angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 458) om inskränkning med hänsyn till försvaret i rätten att avverka skog.

Härigenom förordnas, att lagen den 30 juni 1943 om inskränkning med hänsyn till försvaret i rätten att avverka skog, vilken lag gäller till och med den 30 juni 1944, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1945.»

I 1 § första stycket lagen den 30 juni 1943 (nr 458) om inskränkning med hänsyn till försvaret i rätten att avverka skog stadgas, att länsstyrelsen, när så erfordras med hänsyn till rikets försvar, äger meddela förbud mot att utan tillstånd av skogsvårdsstyrelsen avverka skog inom område som länsstyrelsen bestämmer. Vad sålunda stadgas skall enligt andra stycket av samma paragraf ej äga tillämpning å kronan tillhörig skogsmark som står under domänstyrelsens förvaltning. Tillstånd att utan hinder av länsstyrelsens förbud företaga avverkning inom område som avses i 1 § första stycket

må enligt 2 § av skogsvårdsstyrelsen meddelas allenast om det kan ske utan väsentligt men för försvaret. Innan skogsvårdsstyrelsen meddelar beslut med anledning av ansökan om tillstånd till avverkning, skall styrelsen, därest tvekan kan råda huruvida tillstånd må meddelas, inhämta yttrande av myndighet som Konungen bestämmer. Underrättelse om meddelat tillstånd till avverkning skall enligt 3 § ofördröjligen tillställas samma myndighet. Vid meddelande av tillstånd äger skogsvårdsstyrelsen uppställa erforderliga villkor om utsyning eller om utmärkande på marken för visst område, där avverkning får företagas.

I lagen upptagas vidare bestämmelser om gottgörelse av kronan i vissa fall, om påföljd av avverkning i strid mot vad enligt lagen föreskrivits samt om klagan över skogsvårdsstyrelsens beslut m. m.

Lagen, som trädde i kraft den 1 juli 1943, gäller till och med den 30 juni 1944.

Vissa bestämmelser angående tillämpningen av lagen ha meddelats genom kungörelse den 30 juni 1943 (nr 545), ändrad genom kungörelse den 29 oktober 1943 (nr 758).

I fråga om tillämpningen av lagen har *chefen för försvarsstaben* lämnat vissa uppgifter, vilka återfinnas å sid. 4—5 i propositionen.

I skrivelse den 9 februari 1944 har vidare *stiftsnämnden i Härnösand* ifrågasatt vissa ändringar i lagen, därest denna bleve förlängd. Redogörelse för innehållet i stiftsnämndens skrivelse återfinnes å sid. 5 och 6 i propositionen.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bergquist, har i ärendet anfört följande:

»Då behov alltjämt föreligger av bestämmelser i syfte att förhindra sådan skogsavverkning som kan menligt inverka på användbarheten av försvarsanläggningar av olika slag eller eljest föranleda avsevärd skada för försvaret, torde giltighetstiden för den ifrågavarande lagstiftningen böra förlängas, förslagsvis till och med den 30 juni 1945. Jag vill särskilt framhålla, att de med stöd av lagen utfärdade förbuden icke innebära något ovillkorligt hinder mot avverkning utan i regel endast avse att möjliggöra kontroll att avverkning ej sker på ett från försvarets synpunkt olämpligt sätt. Ansökan om ersättning med anledning av utfärdade förbud har hittills inkommit i tio fall.

Såsom förut nämnts, har stiftsnämnden i Härnösand ifrågasatt vissa ändringar i lagen därest denna bleve förlängd. Sålunda har stiftsnämnden ansett, att från lagens tillämpning borde undantagas ecklesiastika skogar, som stå under stiftsnämnds inseeende och vård.

Vid tillkomsten av lagen var frågan om dess tillämpningsområde föremål för särskild uppmärksamhet. Enligt ett inom justitiedepartementet upprättat lagutkast skulle de föreslagna bestämmelserna om inskränkning i rätten att avverka skog vara tillämpliga på all skogsmark, oavsett vem som vore ägare därtill. I vissa yttranden, som avgåvos över lagutkastet, påyrkades emellertid, att skogar som ej stode under tillsyn av skogsvårdsstyrelse, såsom kronans och ecklesiastika skogar, måtte undantagas från lagens tillämpningsområde.

Vid remiss den 30 april 1943 till lagrådet av lagförslag i ämnet uttalade jag, att vad anginge kronan tillhöriga skogar, som stode under domänstyrelsens förvaltning, det syntes vara obestriddigt, att några lagbestämmelser av ifrågasvarande innebörd icke påkallades av något praktiskt behov. Frågan om inskränkningar i avverkningen på dessa skogar syntes kunna ordnas genom överenskommelse mellan militärmyndigheterna och domänstyrelsen, och någon ersättning för kostnad och förlust på grund av minskad avverkning borde här ej komma i fråga. Beträffande de övriga skogar som icke stode under skogsvårdsstyrelsens uppsikt — bland vilka främst märktes de ecklesiastiska skogarna samt städernas skogar, av vilka de senare stode under domänstyrelsens inseende — framhöll jag, att dessa med hänsyn till bland annat ersättningsfrågan icke utan olägenhet kunde ställas utanför den föreslagna lagstiftningen. Det kunde visserligen, enligt vad jag vidare uttalade, ifrågasättas att för dessa fall anförtro prövningen av ansökningar om avverkningstillstånd åt den myndighet som hade tillsynen över skogens förvaltning. För lagens tillämpning skulle det emellertid vara förenat med avsevärda olägenheter att uppdelade prövningen av frågan om avverkningstillstånd på flera olika myndigheter. Att därigenom samarbetet med de militära myndigheterna skulle försvåras, fann jag vara tydligt.

I enlighet härmed undantogs från lagens tillämpningsområde allenast kronan tillhörig skogsmark som står under domänstyrelsens förvaltning. Där länsstyrelse meddelat förbud mot avverkning å område som omfattar ecklesiastisk jord, kräves alltså även för avverkning å sådan mark tillstånd av skogsvårdsstyrelsen.

Vad stiftsnämnden i Härnösand anfört i sin skrivelse synes icke vara av beskaffenhet att böra föranleda någon ändring i den utformning lagen sålunda erhållit. Jag vill framhålla, att den prövning, som ankommer på skogsvårdsstyrelsen i fråga om avverkning på ecklesiastiska skogar vilka omfattas av avverkningsförbud, allenast avser att tillse att avverkning icke sker till men för försvaret. Redan i mitt förut berörda yttrande till statsrådsprotokollet den 30 april 1943 framhöll jag, att skogsvårdsstyrelsens prövning av de närmare villkoren för avverkningen kunde väsentligt begränsas bland annat när fråga vore om skogsmark som stode under inseende av stiftsnämnd. I de fall, då tvekan ej råder om att avverkningen kan ske utan att försvaret lider men, synes inhämtandet av skogsvårdsstyrelsens tillstånd icke behöva vålla någon tidsförlust av betydelse. Det är givetvis av vikt att skogsvårdsstyrelserna och vederbörande militära myndigheter, vilkas yttranden inhämtas, handlägga uppkommande frågor om tillstånd till skogsavverkning så snabbt som möjligt. Lagen har emellertid endast kort tid varit i tillämpning, och det torde med hänsyn därtill vara för tidigt att bedöma, huruvida några särskilda åtgärder i syfte att påskynda tillståndsförfarandet kunna anses erforderliga.

Stiftsnämnden i Härnösand har vidare föreslagit en ändring av lagens bestämmelser om rätt till gottgörelse av staten. I 4 § stadgas, att därest på grund av lagen tillstånd till avverkning helt eller delvis vägras eller återkallas och kostnad eller förlust därigenom åsamkas sökanden eller tillstån-

dets innehavare, skälig gottgörelse skall gäldas av kronan, om intrånget ej är att anse såsom ringa. Stiftsnämnden har ifrågasatt, att paragrafen borde kompletteras med ett stadgande att gottgörelse skall gäldas av kronan även för arbetsavbrott och väntetid, då avverkningsförbud utfärdas för pågående avverkning.

I anledning av vad stiftsnämnden i detta hänseende anfört vill jag framhålla, att staten i princip icke bör vara skyldig att gottgöra den enskilde för besvär och olägenhet som följer av att det i lagen föreskrivna tillståndsförfarandet måste användas. Såsom förutsättning för rätt till ersättning har därför i lagen uppställts, att tillstånd till avverkning helt eller delvis vägras eller återkallas. Vidare gäller, att gottgörelse utgår allenast om intrånget ej är att anse såsom ringa. Dessa förutsättningar för rätt till ersättning äro tillämpliga även för det fall, att avverkning redan igångsatts, när avverkningsförbud enligt lagen meddelas. Därest efter ansökan tillstånd till avverkningens fortsättande medges, lärer regelmässigt icke någon större förlust ha vållats, och ersättning av staten bör då ej utgå. Emellertid kan givetvis tänkas att tillstånd meddelas så sent, att den avsedda tiden för avverkningen gått till ända eller avverkningen eljest icke längre kan bedrivas på sätt som åsyftats. Ett mera avsevärt dröjsmål med beviljande av tillstånd kan exempelvis ha föranletts av att det först efter ingående undersökningar kunnat konstateras att avverkningen kan medgivas utan skada för en i närheten befintlig försvarsanläggning. Därest i ett dylikt fall omständigheterna äro sådana, att det kan sägas, att tillstånd icke erhållits till den avverkning som varit i fråga, synes det i lagen givna stadgandets formulering icke lägga hinder i vägen för tillämpning av ersättningsreglerna. Med hänsyn härtill och då, såsom jag förut antytt, såsom huvudregel bör gälla att gottgörelse av staten ej skall utgå i de fall då tillstånd slutligen meddelas, anser jag någon ändring av lagens bestämmelser på denna punkt ej påkallad.

I enlighet med det anförda har inom justitiedepartementet upprättats förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 458) om inskränkning med hänsyn till försvaret i rätten att avverka skog.»

Utskottet.

Utskottet har intet att erinra mot det i propositionen framlagda förslaget och hemställer därför,

att riksdagen må antaga Kungl. Maj:ts förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 458) om inskränkning med hänsyn till försvaret i rätten att avverka skog.

Stockholm den 24 mars 1944.

På jordbruksutskottets vägnar:

ABEL ANDERSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 25.